

*Mikael Koskinen*Lakimies
1/2024
s. 79–98

Etätyössä sattuneen tapaturman korvaaminen

1. Aiheen tausta

Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015, TyTAL) tuli voimaan vuoden 2016 alusta. Kyseinen laki sääntelee yksityiskohtaisemmalla tasolla olosuhteista, jotka kuuluvat lakisääteisen työtapaturmavakuutuksen korvaussuojan piiriin, kuin tapaturmavakuutuslaki (608/1948), joka oli voimassa vuoden 1949 alusta vuoden 2015 loppuun. Uudella lailla pyrittiin saamaan lainsäädäntö vastaamaan työelämän muuttuneita olosuhteita.¹ Verrattuna 1940-luvun työelämään yksi olennainen muutos on etätyön tekemisen mahdollistuminen ja sen huomattava yleistyminen niin digitalisaation kuin COVID-19-pandemian myötä.

Merkittävästi muuttunut toimintaympäristö muodostuu kirjoituksen tutkimuskysymykseksi: milloin etätyössä sattunut tapaturma tulisi korvata TyTAL:n nojalla. Käytännössä yksityiset vakuutuslaitokset, Valtiokonttori sekä Tapaturmavakuutuskeskus ratkaisevat ensiasteena sen, onko työntekijälle sattunut tapaturma korvattava. Näiden tahojen antamaan korvauspäätökseen voidaan hakea muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta (Tamla), jonka antamasta päätöksestä on muutoksenhakuoikeus vakuutusoikeyteen (VakO).² Vakuutusoikeyden päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos se myöntää valitusluvan asiassa.

Korkein oikeus ei ole antanut yhtään prejudikaattia tai edes valituslupaa, joka koskisi TyTAL:n mukaista etätyön korvaussuojaa. Tämän takia vakuutusoikeyden antamilla ratkaisuilla on merkittävä oikeuslähdeopillinen arvo tutkittaessa voimassa olevaa oikeutta. Vakuutusoikeyden ja Tamla ovat julkaisseet muutamia päätöksiä sekä antaneet useita muita, julkaisemattomia päätöksiä, jotka koskevat aihetta. Oikeuskäytännön perusteella etätyössä sattuneen tapaturman korvaussuojan laajuus on kuitenkin paikoitellen yhä epäselvä. Tämä johtuu paljolti siitä, että sattuvat tapaturmat voivat olla hyvin moninaisia ja etukäteen vaikeasti ennakoitavissa, jolloin vailla tulkintaa oleva lain laatiminen on mahdotonta.

* *Mikael Koskinen*, OTM, väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto. Haluan kiittää Suomen Vakuutusyhdistys ry:tä, jonka myöntämän apurahan turvin olen voinut kustantaa vakuutusoikeyden ratkaisujen hankkimisen.

1. Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 277/2014 vp, s. 1.
2. Koska vakuutusoikeyden antamat ratkaisut saavat enemmän painoarvoa tutkimuksessa.

Ratkaisutyötä tekeville vakuutuslaitoksille ja muutoksenhakuasteille jääkin nykyisin huomattavan paljon harkintavaltaa korvaussuojan laajuutta ratkaistaessa.

Kirjoituksen metodina on lainoppi, koska pyrin selvittämään voimassa olevan oikeuden sisältöä. Lähdemateriaalina toimivat paljolti muutoksenhakuasteiden antamat päätökset³, voimassa olevat lait sekä niiden esityöt. Aihepiiri ei ole saanut yleisteoksia lukuun ottamatta osakseen huomiota oikeuskirjallisuudessa, joten kirjallisuuden merkitys jää vähäiseksi.

Aiheen tutkimiselle on tarvetta, koska nykyinen oikeustila on tulkinnanvarainen ja sen käsittely on jäänyt vähäiseksi. Tällä hetkellä ei ole vireillä tai suunnitteilla lainsäädäntömuutoksia, jotka koskisivat TyTAL:n korvaussuojan laajuutta. Täten nykyisen oikeustilan tutkiminen on tärkeää, mitä korostaa sekin, että niin vakuutus oikeus kuin Tamlakin julkaisevat säännöllisin väliajoin tutkimuskysymystä koskevia päätöksiä. Tämän lisäksi etätöön tekeminen yhteiskunnassa on yleistynyt, ja edelleen yleistyy, joten aihe ei ole menettämässä merkitystään lähivuosina. Onkin tärkeää arvioida työtapaturmavakuutuksen ja yksityiselämän piiriin kuuluvien toimintojen välistä rajaa, jotta etätöön korvaussuojalle löydetään selkeät rajat.⁴

Tarkastelen aihetta viidessä eri luvussa. Johdantoluvun jälkeen käsittelen työntekijän korvaussuojaa eri olosuhteissa syventyen erityisesti etätöössä sattuneen tapaturman korvaamiseen. Myös muissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisen tarkastelu on välttämätöntä, jotta voidaan muodostaa kokonaiskuva siitä, miten etätöön ja lähityön korvaussuojat poikkeavat toisistaan.⁵ Käsittelen vakuutus oikeuden ja Tamlan oikeuskäytäntöä etätöössä sattuneiden tapaturmien korvaamisesta kolmannessa luvussa, jossa myös arvioin vallitsevaa korvauslinjaa tarkemmin. Neljännessä luvussa tarkastelen vuoden 2023 alusta voimaan tullutta lakia, jolla laajennettiin valtion työntekijöiden korvaussuojaa etätöössä. Kirjoituksen päättää yhteenvetoluku.

3. Tätä kirjoitusta varten olen pyytänyt niin vakuutus oikeudelta kuin Tamlalta päätöksiä, jotka koskevat etätöössä sattuneen tapaturman korvaamista. Kirjoituksessa käsitellään kaikkia vakuutus oikeuden ja Tamlan 7.1.2024 mennessä julkaisemia päätöksiä. Lisäksi käsittelen kaikkia vakuutus oikeuden julkaisemattomia päätöksiä, jotka toimitettiin 3.8.2023 mennessä. Tamlan julkaistujen päätösten lisäksi olen alaviitteissä viitannut myös joihinkin julkaisemattomiin päätöksiin, joita minulle on toimitettu asiakirjapyyntöni johdosta 12.7.2023.

4. Jo TyTAL:n esitöissä (HE 277/2014 vp, s. 83) on tiedostettu kyseisen rajan vetämisen voivan osoittautua hankalaksi.

5. Käytän tässä kirjoituksessa termiä ”lähityö” kuvaamaan työtä, jota tehdään työnantajan tiloissa.

2. Työntekijälle sattuneen tapaturman korvaaminen

2.1. Johdanto

TyTAL:n perusteella työntekijälle maksetaan korvausta, jos hänelle sattuu lain tarkoittama vahinkotapahtuma, jollainen on esimerkiksi tapaturma.⁶ Lisäksi korvaaminen edellyttää tapaturman sattuneen tietyissä olosuhteissa, jolloin kyseessä on työtapaturma. TyTAL 20 §:n mukaan työtapaturmasta on kyse silloin, kun tapaturma sattuu työntekijälle työssä, työntekopaikan alueella tai työntekopaikan alueen ulkopuolella siten kuin TyTAL 21–25 §:ssä säädetään.⁷

2.2. Työssä sattunut tapaturma (TyTAL 21 §)

Työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työnteon yhteydessä. Työntekoon rinnastetaan lakiin tai työehtosopimukseen perustuva luottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun tai muun henkilöstön edustajan tehtävän hoitaminen, työstä johtuva työnantajan asian hoitaminen sekä työtehtävästä johtuva matkustaminen. Tällä ei tarkoiteta asunnon ja työpaikan välistä työmatkaa vaan sitä, kun työtehtävien suorittaminen edellyttää matkustamista, kuten työpäivän aikana eri asiakkaiden luona käymistä. Työn tekeminen kuuluu siis aina lain korvaussuojan piiriin huolimatta siitä, missä tai milloin työtä tehdään.

2.3. Työntekopaikan alueella sattunut tapaturma (TyTAL 22 §)

Työntekopaikan alueella muutoin kuin työnteon yhteydessä sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana, jos se on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa. Tällöin korvaussuoja kattaa tapaturmat, jotka ovat sattuneet esimerkiksi kahvi-, ruokailu- tai virkistystauoilla sekä työntekopaikan alueella järjestettävissä koulutuksissa.⁸ Keskeistä lainkohdan kannalta on

6. En käsittele sitä, minkälaisia vahinkotapahtumia ylipäättään TyTAL:n nojalla korvataan, vaan oletan työntekijälle sattuneen lain tarkoittaman tapaturman.

7. TyTAL 24 §:n korvaussuoja ei saa tässä kirjoituksessa huomiota, koska sen piiriin kuuluvat tapaturmat eivät ole riippuvaisia siitä, onko työntekijä tehnyt etä- vai lähityötä.

8. Lainmuutos merkitsi muutosta tapaturmavakuutuslain korvaussuojaan, jolloin ruokailu- ja virkistystauoilla sattuneita tapaturmia ei yleensä katsottu korvattavaksi työtapaturmavakuutuksesta. Ks. tästä Mika Mänttari – Mikko Nyssölä, Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus. Alma Talent 2016, s. 59. Virkistystauoksi lasketaan myös taukoliikunta tietyn edellytyksin. Ks. näistä tarkemmin Mänttari – Nyssölä 2016, s. 62 ja HE 277/2014 vp, s. 78.

se, mikä on työntekopaikan alue ja mikä on työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvä toimi.

Riidatonta on usein työntekopaikan alue, koska monilla työntekijöillä on kiinteä paikka, jossa työtä tehdään, kuten toimisto, tehdas, kauppa tai ravintola. Lainkohta koskee ainoastaan sitä aluetta, jonka työnantajan voidaan katsoa määritelleen tavalla tai toisella työntekopaikaksi.⁹ Tällöin korvaussuojan piiriin voivat sisältyä erilaiset sosiaalityilat, kuten taukotilat, vessat sekä puku- ja pesuhuoneet. Jotta tapaturma kyseisissä tiloissa olisi korvattava, edellytetään toiminnalta, jonka yhteydessä tapaturma sattuu, tavanomaisuutta. Tavanomaisuutta arvioidaan sen perusteella, onko toiminta yleensä tavanomaista työpaikoilla sekä onko toimintaa pidettävä tavanomaisena juuri kyseisen työpaikan käytäntöjen perusteella.¹⁰

Työntekopaikan alueella tapahtuvan tapaturman tulee johtua siitä, että työntekijä on ollut alueella työnsä vuoksi.¹¹ Näin ollen jos työntekijä jää oleskelemaan työpäivän päättymisen jälkeen työpaikalle ja tapaturma sattuu sinänsä tavanomaisessa toiminnassa, ei TyTAL:n korvaussuoja ole voimassa.

2.4. Työntekopaikan alueen ulkopuolella sattunut tapaturma (TyTAL 23 §)

Työtapaturmana pidetään myös tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työntekopaikan alueen ulkopuolella seuraaviin olosuhteisiin tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa:

- 1) tavanomainen työssäkäynnistä johtuva asunnon ja työpaikan välinen matka, johon katsotaan kuuluvan myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi
- 2) työhön liittyvä tavanomainen ruokailu- tai virkistystauko työntekopaikan alueen läheisyydessä.

Ensimmäinen korvattava olosuhde on työmatka, jonka katsotaan alkavan, kun työntekijä poistuu asunnostaan kerrostalon rappukäytävään tai ulos omakoti-, rivi- tai paritalon ulko-ovesta.¹² Työntekijällä ei siten ole korvaussuojaa vielä omassa asunnossaan, kun hän vasta valmistautuu työmatkaa varten.

Toiminnan tavanomaisuutta arvioidaan ensiksi yleiseltä kannalta, mutta myös työpaikkakohtaiset käytännöt otetaan arvioinnissa huomioon.¹³ Tavan-

9. Mänttari – Nyssölä 2016, s. 60 ja HE 277/2014 vp, s. 77. Työpisteen määrittäminen ei siis edellytä nimenomaista määräystä siitä, missä työtä tehdään.

10. HE 277/2014 vp, s. 78 ja Mänttari – Nyssölä 2016, s. 61.

11. HE 277/2014 vp, s. 77 ja Mänttari – Nyssölä 2016, s. 61.

12. Mänttari – Nyssölä 2016, s. 67.

13. HE 277/2014 vp, s. 78.

omainen työssäkäynnistä johtuva matka tarkoittaa sellaista asunnon ja työpaikan välistä reittiä, jonka käyttäminen on perusteltua, kun huomioidaan kulkuyhteydet, käytettävä kulkuväline, liikenneolosuhteet sekä matkan pituus ja siihen kuluva aika, eli kyseessä ei välttämättä ole matkallisesti lyhin tai suurin reitti.¹⁴ Vähäinen poikkeaminen tavanomaiselta matkareitiltä on korvaussuojan piirissä silloin, kun poikkeamisen syynä on lasten päivähoidon vieni tai sieltä nouto, ruokakaupassa käyminen tai muu näihin rinnastettava syy.¹⁵

Lain tarkoittamana muuna syynä voidaan pitää esimerkiksi lapsen vieniä kouluun ja noutoa sieltä, auton tankkaamista tai korjaamalla käyntiä.¹⁶ Lisäksi postilaatikolla käymistä pidetään sallittuna poikkeamana, kun taas postissa käymistä ei.¹⁷ Poikkeaman ollessa vähäinen on työntekijällä korvaussuoja vain silloin, kun hän kulkee poikkeavaa matkareittiä pitkin, eikä turva ulotu itse siihen toimintaan, jonka vuoksi poikkeaminen tehdään.¹⁸ Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi matka postilaatikon on korvaussuojan piirissä mutta jos työntekijä satuttaa kätensä postilaatikon luukkuun avatessaan, tapaturma ei ole korvattava. Korvaussuoja jatkuu sitten, kun työntekijä poikkeaman aikaisen toiminnan lopetettuaan jatkaa matkaansa, jos kyseessä ei ole ajallisesti niin huomattava poikkeama, ettei matkaa voida pitää enää työstä johtuvana.

Työmatkan lisäksi TyTAL 23 §:n nojalla korvataan työntekopaikan ulkopuolella mutta sen läheisyydessä tapahtuvan ruokailu- tai virkistystauon aikana sattunut tapaturma. Esitöissä on todettu korvaussuojan olevan voimassa sellaisella etäisyydellä työntekopaikasta, joka on mahdollinen matkoineen etukäteen sovitussa tai ohjeistetussa ajassa.¹⁹ Korvaussuoja koskee tällöinkin vain sellaista

14. HE 277/2014 vp, s. 79.

15. Vähäisenä ei pidetä poikkeamaa, jossa on pikemminkin kyse erillisestä kuin asunnon ja työpaikan välisestä matkasta. Korvaussuojan piirissä oleva poikkeaminen ei voisi olla ajallisesti tai matkallisesti huomattava. Ks. tästä HE 277/2014 vp, s. 79.

16. HE 277/2014 vp, s. 79.

17. Ks. VakO, drno 2306:2019. A oli käymässä postissa. Vakuutusosasto katsoi, ettei kyseinen toiminta ole rinnastettavissa lapsen päivähoidon viemiseen tai kaupassa käymiseen. Päätöksessä VakO, drno 21070:2021 postilaatikolla käyminen rinnastettiin lasten päivähoidon viemiseen tai kaupassa käymiseen. Huomaa, että oikeustapauksia selostaessani käytän kirjainta A kuvaamaan työntekijää.

18. HE 277/2014 vp, s. 79. Ks. vakuutusosaston oikeuskäytännöstä VakO, drno 3828:2018 ja VakO, drno 4702:2018, joissa tapaturma korvattiin, kun se sattui päiväkodin pihalla. Ks. lisäksi VakO, drno 1301:2018, jossa A poikkesi huoltoasemalle ostamaan juotavaa työpäivää varten. Vakuutusosasto totesi, että kävelymatkassa autolta huoltoaseman myymälän ovelle on vielä ollut kyse kulkemisesta poikkeavaa matkareittiä pitkin, joten matkalla sattunut tapaturma korvattiin. Vrt. Mänttari – Nyssölä 2016, s. 70–71, jossa on pidetty päivähoitopaikan alueella sattunutta tapaturmaa ei-korvattavana. Lisäksi kirjoittajat ovat erikseen maininneet korvaussuojan katkeavan päivähoitopaikan portilla. Vakuutusosaston oikeuskäytännön perusteella kyseinen kanta on menettänyt merkityksensä.

19. HE 277/2014 vp, s. 80. Vrt. kuitenkin Mänttari – Nyssölä 2016, s. 75. Kirjoittajat ovat katsooneet, ettei korvaussuoja ole voimassa kilometrien tai kymmenien kilometrien päässä pidetyllä tauolla, vaikka se mahtuisikin tauon puitteisiin. Kannan tueksi on esitetty, ettei ole tavan-

toimintaa, joka on tavanomaista ruokailu- tai virkistystauoilla. Tavanomaisena toimintana ei voida pitää yksityisasioiden hoitamista ruokailu- tai virkistystauoilla.²⁰ Tällöin esimerkiksi oman lemmikin ulkoiluttaminen sekä pankissa, postissa tai vaatekaupoilla käyminen eivät kuulu korvaussuojan piiriin.

2.5. Etätyössä sattunut tapaturma (TyTAL 25 §)

Etätyön käsitettä ei ole määritelty lainsäädännössä. Se on kuitenkin vakiintunut tarkoittamaan työtä, jota voitaisiin tehdä työnantajan tiloissa mutta jota tehdään varsinaisen työpaikan ulkopuolella.²¹ Työtä voidaankin tehdä kotona, kahvilassa tai vaikka sukulaisen luona. Ei ole harvinaista, että työnantaja tarjoaa varsinaisen työntekopaikan lisäksi muita kiinteitä työpisteitä, jotka voivat sijaita toisella paikkakunnalla kuin varsinainen työntekopaikka. Tällaista työpistettä käyttäessään työntekijä voi mieltää tekevänsä etätyötä. On kuitenkin hyvä huomata, ettei kyseessä ole lain tarkoittama etätyö vaan tällöin työntekijällä on normaali lähityön korvaussuoja.

TyTAL:ssa ei puhuta etätyöstä, mutta lain 25 §:n korvaussuoja koskee niitä tilanteita, jolloin etätyötä tehdään, koska pykälän otsikkona on ”Tapaturma kotona ja määrittelemättömässä paikassa tehtävässä työssä”. Etätyötä tekevän työntekijän korvaussuoja on merkittävästi suppeampi kuin lähityötä tekevän.²² Korvaussuojan ulkopuolelle on rajattu TyTAL 22 ja 23 §. Tällöin etätyössä vessa-, virkistäytymis-, kahvi-, ruokailu- tai muillakin tauoilla, niin kotona kuin ulkona²³, sattuvat tapaturmat sekä niihin liittyvä liikkuminen eivät kuulu korvaussuojan piiriin. Etätyöhön ei sovelleta myöskään työmatkan tai siihen liittyvän vähäisen poikkeaman aikaista korvaussuojaa, jolloin lasten päivähoitoon viemisen tai ruokakaupassa käymisen yhteydessä tai muun niihin rinnastuvan syyn vuoksi tehtyjen matkojen aikana sattuvat tapaturmat eivät ole korvaussuojan piirissä.

Käytännössä mainitut rajoitukset johtavat siihen, että etätyössä korvataan ainoastaan tapaturmat, jotka ovat sattuneet työnteon yhteydessä. Tällöin tapaturman tulisi sattua tehtäessä niitä varsinaisia työtehtäviä, jotka kuuluvat työntekijän työhön. Korvaussuojan piirissä ovat esimerkiksi tapahtumat, joissa työn-

omaista käydä ruokailemassa esimerkiksi kymmenen kilometrin päässä työpaikasta kesken työpäivän.

20. Mänttari – Nyyssölä 2016, s. 77.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta 122/2022 vp, s. 4. Vrt. HE 277/2014 vp, s. 82, jossa etätyöksi on määritelty työ, jota voitaisiin tehdä työnantajan tiloissa mutta joka on organisoitu tehtäväksi tai tehdään tietotekniikkaa käyttäen säännöllisesti muualla.

22. HE 122/2022 vp, s. 5.

23. Tamman päätöksessä 194/2020 A oli etätyöpäivänä kävellyt lounaalta takaisin etätyöpisteelle ja matkalla sattui tapaturma.

tekijän työtuoli romahtaa hänen allaan, työväline tippuu työtä tehdessä hänen jalalleen tai työkoneeseen tulee jokin vika, jonka takia työntekijä saa sähköiskun. On kuitenkin tulkinnanvaraista, milloin tapaturma sattuu työtehtäviä tehdessä. Tämän takia on olennaista esittää seuraava kysymys: milloin lainsäätäjän mielestä etätyössä sattunut tapaturma tulisi korvata?

TyTAL:n esityöt jäävät siinä määrin yleiselle tasolle, ettei niistä voida saada täsmällistä vastausta juuri siihen, miten yksittäisessä tilanteessa tapaturman korvattavuus tulisi ratkaista.²⁴ Esitöistä on kuitenkin löydettävissä lainsäätäjän etätöiden korvaussuojan laajuutta koskeva tavoite. Voidaankin puhua tavoitteellisesta laintulkintametodista, kun lakia pyritään tulkitsemaan sen tarkoituksen mukaisesti.²⁵ Korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä lakien tavoitesäännöksille ja lainsäätäjän tarkoitukselle annetaan huomattava painoarvo, vaikka tavoitteet olisivatkin epäselvästi ja ristiriitaisesti muotoiltuja.²⁶ Näistä seikoista huolimatta pyrin esitöihin syventymällä saamaan selville, kuinka laajaksi lainsäätäjä on tarkoittanut korvaussuojan silloin, kun työntekijä tekee etätöitä.

Lainsäätäjän lähtökohta on selvä: kaikki toiminta, joka tapahtuu työajalla etätyössä, ei ole korvaussuojan piirissä. Esitöissä on todettu korvauksen edellytyksenä olevan, että toiminnalla, jonka yhteydessä tapaturma sattuu, on pääasiallinen ja olennainen syy-yhteys työhön.²⁷ Korvattavuuden kannalta ei ole merkitystä sillä, vaikka työntekijän toiminta, jonka yhteydessä tapaturma sattuu, olisi työnantajan sallimaa.²⁸ Näin ollen työntekijän korvaussuojaa ei voida laajentaa hänen työtehtäviensä ulkopuolelle edes työnantajan luvalla. Vastaavasti erilaisilla työnantajan tai terveydenhuollon suosituksilla ei ole vaikutusta korvausharkinnassa.

Lain esitöistä on löydettävissä vastaus myös siihen kysymykseen, miksi lainsäätäjä on halunnut rajoittaa etätyössä sattuneiden tapaturmien korvaamista. Esitöissä on selvästi todettu rajoitusten olevan tarpeen, koska kotona työtään tekevän asunto on alue, jonne työnantajan oikeus välittömään työn johtoon ja valvontaan ei ulotu. Usein työntekijä voi tällaisessa tapauksessa myös itse päättää työympäristöstään ja siitä, miten hän työnsä tekee.²⁹

Nämä lainsäätäjän toteamukset jäävät itse lain esitöissä ilman konkreettisempaa merkitystä. Nähdäkseni toteamusten takana on kuitenkin ajatus siitä,

24. Ks. yleisesti lakien yleistasoisuuden ongelmasta Tapio Määttä, Lainsäätäjän kunnioittamisasenne, tavoitteellinen laintulkinta ja lakien tavoitesäännökset vallitsevassa tuomarinideologiassa teoksessa Auri Pakarinen – Anna Hyvärinen – Kaijus Ervasti (toim.), Lainvalmistelu, tutkimus, yhteiskunta. Jyrki Talan juhla-kirja. Turun yliopisto 2011, s. 224 ja Jyrki Tala, Lakien laadinta ja vaikutukset. Edita Publishing 2005, s. 160–164.

25. Jyrki Virolainen, Lainkäyttö: oikeudenkäynnin perusteet ja lainkäyttöelimet siviili- ja rikosprosessissa. Lakimiesliiton Kustannus 1995, s. 187.

26. Määttä 2011, s. 223.

27. HE 277/2014 vp, s. 17.

28. HE 277/2014 vp, s. 17.

29. HE 277/2014 vp, s. 83.

että koska työnantaja ei voi vaikuttaa työntekijän kodin tai muun valitun etätyöpaikan turvallisuuteen, ei korvaussuoja ole yhtä kattava kuin tiloissa, joiden turvallisuudesta työnantaja vastaa. Onkin mahdollista ajatella etätyötä tehdessä tapaturman riskin olevan suurempi kuin lähityöpaikalla, jonka turvallisuus on työnantajan vastuulla ja valvonnassa.

Työturvallisuuslain (738/2002) tarkoituksena on muun muassa parantaa työympäristöä ja -olosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennaltaehkäistä ja torjua työtapaturmia. Kyseinen laki asettaa velvollisuuksia ensisijaisesti työnantajalle lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Lain perusteella työnantajan tulee huolehtia siitä, että työntekopaikka ja työolosuhteet ovat lain edellyttämällä tavalla työskentelyn kannalta turvallisia ja terveellisiä.

On kuitenkin selvää, että kun työntekijä tekee etätyötä, ei työnantajalla ole käytännössä keinoja puuttua työntekijän työympäristössä oleviin tapaturmariskiä lisääviin seikkoihin. Työturvallisuuslain 5 § rajoittaa työnantajan työturvallisuutta koskevia velvollisuuksia, ja esimerkiksi lainkohdan perusteella työnantajan velvollisuus työympäristön suunnitteluun ei ole voimassa, kun työntekijä tekee työtä kotona tai muussa itsensä valitsemassa paikassa.³⁰ Tämä johtuu siitä, että tilassa, joka kuuluu yksityisyyden suojan piiriin, ei työnantajalle voida asettaa velvoitteita, joita ei ole mahdollista oikeudellisesti eikä tosiasiallisesti toteuttaa.³¹

Koska työnantajalla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa etätyöpaikan työturvallisuuteen, on tapaturmariski todennäköisesti suurempi etä- kuin lähityöpaikalla. Työnantajan ei täten tulisi vastata yhtä laajasti tapaturmien korvaamisesta kuin lähityöpaikalla. Ajatus lisääntyneen tapaturmariskin vaikutuksesta korvattavuuteen ei ole tuntematon oikeuskirjallisuudessa tai lain esitöissä.³² Kun korvaussuojan suppeutta tarkastellaan kohonneen tapaturmariskin näkökulmasta, osoittautuvat lainsäätäjän asettamat rajoitukset johdonmukaisiksi. Kun

30. Hallituksen esitys eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 59/2002 vp, s. 28. Keväällä 2022 järjestettiin kyselytutkimus etätyön järjestämisestä ja valvonnasta työturvallisuuden toteuttamiseksi. Ks. tästä tarkemmin Evgeniya Kurvinen – Sari Korhonen – Niko Vartiainen, Etätyön järjestämisen ja valvonnan keinot työturvallisuuden toteuttamiseksi. Liikejuridiikka 3/2022, s. 65–87. Tutkimuksen tuloksena etätyön turvallisuuden valvonnassa havaittiin puutteita. Käytännössä siis ne velvollisuudet, jotka työnantajalla on rajoituksista huolimatta silloin, kun työntekijä tekee etätyötä, eivät toteudu asianmukaisesti. Useimmissa työpaikoissa etätyöpaikan työturvallisuus vaikuttaa siis jäävän paljolti työntekijän omalle vastuulle.

31. HE 59/2002 vp, s. 28.

32. Ks. Mänttari – Nyyssölä 2016, s. 62, 64, 69 ja 75–77, joissa tapaturman korvattavuutta on pohdittu nimenomaan siihen liittyvän riskin näkökulmasta. Ks. lisäksi HE 277/2014 vp, s. 17, jossa on nostettu esiin tapaturman riski korvausharkintaa tehdessä, kun tapaturma sattuu työntekopaikalla muita kuin työtehtäviä tehtäessä. Riski on nostettu esiin myös ammattitaitien käsittelyn yhteydessä. Esitöissä todetaan, ettei työnantajan vastuulle ole perusteltua asettaa vastuuta työntekijän asuinympäristön olosuhteiden riskittömyydestä silloin, kun työntekijä ei tee työtään työnantajan järjestämissä tiloissa. Ks. HE 277/2014 vp, s. 84.

työnantajalla ei käytännössä ole mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaisissa oloissa työntekijä tekee etätyötä, on ymmärrettävää, ettei työnantaja tällöin vastaa sattuneista tapaturmista silloin, kun tapaturman pääasiallinen ja olennainen syy-yhteys työhön puuttuu.

3. Oikeuskäytäntö

3.1. Tamla

Tamla on julkaissut kolme päätöstä, jotka koskevat etätyössä sattuneen tapaturman korvaamista. Ensimmäinen niistä on annettu 23.9.2021.³³ Tapaturma sattui, kun A oli hakemassa asunnon yläkerrasta hartiahuivia. Äänestysratkaisullaan 9–1 Tamla katsoi, ettei kyseessä ollut työtapaturma. Päätöstä perusteltiin sillä, ettei A tehnyt tapaturman sattuessa etätyötään. Huivin hakeminen oli toimintaa, joka tuki työn tekemistä vain välillisesti. Merkitystä ei annettu sille, että huivin hakeminen johtui A:n käsikivusta, joka aiheutui virheellisestä työasennosta, tai sille, ettei työnantaja ollut antanut etätyöohjeita. Merkitystä ei ollut myöskään sillä, että työskentelystä aiheutunut hermosärky olisi aiheuttanut kaatumisen portaissa.

Toisessa päätöksessä 17.11.2021³⁴ tapaturma sattui, kun A kaatui portaissa kuljettaessaan yläkerran työpisteeltä työpapereita alakerran työpisteelle, jossa hänen tarkoituksensa oli myös tulostaa työpapereita. Tapaturman katsottiin sattuneen työnteon yhteydessä, kun liikkumisen synnä olivat A:n työtehtävät. Työpisteen ja tulostimen välistä etäisyyttä kuvattiin ”ei-merkittäväksi”. Päätös syntyi äänestysratkaisuna 9–1. Eriävän mielipiteen jättänyt jäsen ei olisi korvannut tapaturmaa.

Kolmas päätös on annettu 12.4.2023³⁵. A oli etätyössä kokoukseen lähtiessään vienyt tavaroita laukkuun ja kompastunut laturin johtoon, minkä seurauksena hän satutti alaraajansa. Asiassa katsottiin, ettei työvälineiden tai -tarvikkeiden pakkaaminen laukkuun ole etätyössä korvaussuojan piirissä, vaikka tavarat liittyisivätkin A:n työtehtäviin. Kyseinen toiminta ei palvellut työtehtävien suorittamista välittömällä tavalla, joten kyseessä ei ollut työnteon yhteydessä sattunut tapaturma. Päätös annettiin äänestysratkaisuna 7–3. Vähemmistöön jääneet jäsenet olisivat korvanneet tapaturman, koska A:n ei katsottu tavaroita laukkuun

33. Tamla 23.9.2021 – 2746/2020.

34. Tamla 17.11.2021 – 2379/2020.

35. Tamla 12.4.2023 – 879/2022.

viedessään olleen valmistautumassa ainoastaan lähtöön tai työntekoon vaan tapaturma oli sattunut työnteon yhteydessä.

3.2. Vakuutusoikeus

Vakuutusoikeus on antanut tällä hetkellä kolme julkaistua päätöstä, jotka koskevat etätyössä sattuneen tapaturman korvaamista. Päätöksessä, joka on annettu 11.5.2021³⁶, A oli lähtenyt hakemaan latauksessa ollutta työpuhelintaan pöydän toiselta puolelta. Tässä yhteydessä hän löi varpaansa kaapin jalkaan. Tamla piti tapaturmaa korvattavana, koska liikkuminen oli suoritettu työhön liittyvän laitteen noutamiseksi ja sen voitiin myös katsoa liittyvän kiinteästi A:n työtehtävien hoitamiseen. Ratkaisussa otettiin huomioon työpuhelimien sijainti työpöydän toisella puolella. Vakuutusoikeus päättyi asiassa samaan lopputulokseen kuin Tamla hyväksyen sen käyttämät perustelut.³⁷

Toisen päätöksen vakuutusoikeus on antanut 14.12.2021.³⁸ Tapauksessa A teki kotonaan etätyötä. Hän oli menossa keittiön pöydän äärestä sohvalle kannettavan työtietokoneen kanssa, kun hän löi varpaansa sohvallaan jalkaan. Tapaturman sattuessa hän luki työsähköposteja. A kertoi työskentelevänsä etätyöpäivinä keittiön- ja työpöydän ääressä sekä sohvalla. Työnantajan suositusten mukaista oli, että työntekijät vaihtavat työntekopisteitä päivän aikana useita kertoja, koska se parantaa työergonomiaa ja verenkiertoa.

Tamla piti A:lle sattunutta tapaturmaa korvattavana, kun tämä oli tapaturman sattuessa lukenut työhönsä liittyviä viestejä tietokoneelta. Merkitystä arvioinnissa annettiin myös lyhyelle matkalle, jonka A oli liikkunut eri työntekopaikkojen välillä. Vakuutusoikeus kumosi Tamlan päätöksen ja lausui, että etätyössä sattuneen tapaturman korvaamista tulee tulkita suppeasti siten, että ainoastaan välittömästi työtehtävää suorittaessa sattunut tapaturma kuuluu korvattavuuden piiriin. Vaikka A oli siirtyessään työpisteeltä toiselle lukenut tietokoneelta työsähköposteja, itse siirtyminen, jonka seurauksena vahinkotapahtuma aiheutui, ei kuulunut A:n työtehtäviin eikä sitä voitu pitää välttämättömänä työtehtävien suorittamiseksi. Työnantajan suosituksilla ei katsottu olevan merkitystä asian arvioinnissa. Voidaankin todeta, ettei tapaturman pääasiallinen syy ollut työtehtävien hoitaminen, joten korvaussuoja ei ollut voimassa.

36. VakO, drno 4073:2020.

37. Voidaan mainita yksi vakuutusoikeuden julkaisematon päätös, dnro 20850/03.04.04.02.02/2021, joka on annettu 4.5.2022. A oli noussut työpöytänsä äärestä vastaamaan viereisessä huoneessa olevaan työpuhelimeen. Liikkuessaan hän oli kaatunut. Vakuutusoikeus katsoi tapaturman sattuneen työnteon yhteydessä ja olleen siten korvattava.

38. VakO, drno 3812:2020.

Tuorein vakuutusosoikeuden julkaistu päätös on annettu 7.2.2023.³⁹ A koulutti etäkokoukseen osallistuessaan kahvimukin hampaaseensa. Tamla piti tapaturmaa korvaussuojan piirissä olevana. Päätöksessä katsottiin TyTAL 21 §:n tarkoittamalla ”työnteon yhteydessä” -ilmaisulla voitavan pitää myös sellaista toimintaa, joka tavanomaisesti liittyy työntekoon. A oli suorittanut tapaturman sattuessa työtehtäviään. Kahvin juomisessa ei ollut kyse ruokailuun liittyvästä toiminnasta tai tauon pitämisestä, vaan sitä pidettiin tavanomaisena työnteon yhteydessä tapahtuvana toimintana, joka ei vaadi työnteon keskeyttämistä eikä rinnastu esimerkiksi eväiden syömiseen tai muuhun työhön liittymättömään oheistoimintaan, joka ei kuuluisi korvaussuojan piiriin.

Vakuutusosoikeus antoi asiassa äänestysratkaisun 4–1. Päätöksessä todettiin edelleen, että etätyössä korvattavuutta tulee tulkita suppeasti siten, että ainoastaan välittömästi työtehtävää suoritettaessa sattunut tapaturma kuuluu korvattavuuden piiriin. Vaikka tapaturma sattui työhön kuuluvan etäkokouksen aikana, itse kahvinjuonti, jonka seurauksena tapaturma sattui, ei kuulunut A:n työtehtäviin. Näin ollen tapaturma ei ollut korvaussuojan piirissä. Se, että kahvinjuominen työskennellessä on hyvin tavanomaista, ei ollut merkityksellinen seikka korvattavuutta arvioitaessa. Ainut erimielinen jäsen olisi hyväksynyt Tamlan päätöksen perustelut ja pitänyt tapaturmaa korvattavana.

Asiakirjapyyntöni johdosta vakuutusosoikeus on toimittanut kahdeksan julkaisematonta päätöstä, jotka koskevat etätyössä sattuneen tapaturman korvaamista. Tutustun tarkemmin näistä ratkaisuista seitsemään, koska olen aiemmin viitannut jo yhteen niistä.⁴⁰ Ensimmäisessä ratkaisussa A oli kaatunut matkalla postilaatikon.⁴¹ Tapaturma ei ollut vakuutusosoikeuden mielestä korvattava, koska se ei ollut sattunut A:n suorittaessa toimea, joka liittyisi ensisijaisesti hänen työtehtäviinsä. Asiassa ei ollut esitetty selvitystä, jonka perusteella A:n olisi voitu katsoa olleen menossa postilaatikon nimenomaan hakemaan sieltä työhön liittyvää lähetystä. Päätös synnyttää tulkinnan, että jos A olisi hakenut postilaatikon nimenomaan työhön liittynyttä lähetystä, olisi tapaturma mahdollisesti ollut korvattava TyTAL:n nojalla.

Jos tulkinta on oikea, kyseistä kantaa voidaan kritisoida, koska A:n on käytännössä liki mahdotonta etukäteen tietää, onko posti toimittanut hänen postilaatikkonsa työhön liittyvää lähetystä ennen kuin hän on päässyt postilaatikon asiaa tarkistamaan. A:n kannalta korvaussuojan voimassaolo ratkeaisi vasta postilaatikon. Tapauksessa lopputulokseen todennäköisesti vaikutti se, että A teki vain yhtä etätyöpäivää viikossa, jolloin käynti postilaatikon todennäköisimmin johtui hänen oman postinsa eikä työpostin hakemisesta.

39. VakO, drno 22114:2021.

40. Ks. av. 37.

41. VakO, dnro 720/2018/2384.

Toisessa ratkaisussa A harjoitteli liikkeitä, joita hän oppilaiden kanssa tekisi koulun liikuntatunnilla.⁴² Tapaturma sattui kyseisten liikkeiden tekemisen yhteydessä. Vakuutusosikeus totesi päätöksessään opettajan työhön kuuluvan opetuksen valmistelua sekä suunnittelua, joka ei ole paikkaan sidottua ja jota voidaan tehdä ja jota myös paljon tehdään kotona. Tapaturma oli sattunut opetuksen suunnittelun eli työnteon yhteydessä, ja se oli siten korvattava työtapaturma.

Ratkaisuista kolmannessa A liikkui asunnossa hakeakseen kirjekuorta, jotta hän pystyisi postittamaan työhön liittyvän sim-kortin asiakkaalle.⁴³ A työskenteli myyjänä, ja hänen työtehtäviinsä selvitettiin kuuluvan muun muassa sim-korttien postitus asiakkaalle. Vakuutusosikeus katsoi, että koska tapaturma sattui A:n hakiessa samassa huoneessa muutaman metrin päästä sim-kortin postituksessa käytettävää kirjekuorta, oli tapaturma sattunut työnteon yhteydessä ja siten korvattava.

Neljännessä ratkaisussa⁴⁴ tapaturma sattui A:n hakiessa työssä käytettäviä pituusleikattuja rullia autotallista. Tapaturman syyn vakuutusosikeus katsoi olleen siten työtehtävien hoitaminen, joten korvaussuoja oli voimassa. Vakuutusosikeus totesi, että rullien säilyttäminen autotallissa oli ollut perusteltua, kun otettiin huomioon asunnon koko. Merkitystä vaikutetaan annetun sille, että paperirullien säilyttämistä autotallissa pidettiin perusteltuna.⁴⁵

Liikkumisen yhteydessä sattui myös viidennen ratkaisun tilanne, jossa A haki ulkona autossa olevaa työhön liittyvää aineistoa ja liukastui pihalla.⁴⁶ A:n työn tekemisen katsottiin edellyttäneen aineiston hakemista, joten pääasiallinen syy liikkumiseen ja siten tapaturmaan olivat hänen työtehtävänsä. A oli oikeutettu TyTAL:n mukaisesti korvauksiin. Edellisiin ratkaisuihin verrattuna vaikuttaa siltä, ettei vakuutusosikeus ole enää ollenkaan pohtinut syytä, minkä takia työhön liittyvää aineistoa oli A:n autossa.⁴⁷ Vaille merkitystä päätöksen perusteluissa vaikuttaa jääneen myös se matka, jonka A oli joutunut kulkemaan aineistoa hakeakseen.

42. VakO, dnro 4262/2020/2335.

43. VakO, dnro 72/2021/2581.

44. VakO, dnro 4117/2020/2884.

45. Näin asiaa on arvioinut myös Tapaturmavakuutuskeskus 17.5.2022 päivämässään oikeustapauskomentissa, joka on luettavissa osoitteessa <https://api.tyotapaturmatieto.fi/file-store/0-302866-567090>.

46. VakO, dnro 21085/03.04.04.02.02/2021.

47. Tapaturmavakuutuskeskus on 17.5.2022 päivämässään oikeustapauskomentissa osoitteessa <https://api.tyotapaturmatieto.fi/file-store/0-302861-567077> todennut, ettei päätöksessä tullut ilmi mitään seikkoja, joiden perusteella olisi ollut aiheellista arvioida etätöitä koskevia työntekijän omia työjärjestelyjä ja sitä, onko liikkuminen työntekopisteeltä autolle johtunut enemmän joistakin työntekijän valinnan piirissä olevista työjärjestelyihin liittyvistä syistä kuin välittömästi työtehtäviin liittyvistä ja niistä johtuvista syistä. Tämä toteamus asettuu hiukan erikoiseen valoon, kun huomioidaan av. 45, jossa Tapaturmavakuutuskeskus katsoi vakuutusosikeuden antavan merkitystä syyllä, jonka takia työvälineitä säilytettiin autotallissa.

Kuudennessa ratkaisussa ennen työpäivän alkamista A järjesti työpisteensä etäyhteyttä toimintakuntoon ja kuljetti sen vuoksi asennustavaroita työtilaan. Tässä liikkumisen yhteydessä A kaatui.⁴⁸ Tapauksessa A:n työtehtäviin kuului taiji-ryhmätuntien pitäminen. Kyseinen ryhmätunti järjestettiin etäyhteydellä A:n kodin pihapiirissä olevasta erillisestä työtilasta. Tapaturma sattui, kun A liukastui pihallaan mennessään työtilalle asentamaan etäyhteyksiä noin puoli tuntia ennen työpäivän alkamista. Vakuutusosikeus totesi, että etäyhteyden toimintakuntoon laittaminen ja siihen liittyvä asennustavaroiden kuljetus työtilaan liittyivät olennaisena osana etäyhteydellä ohjattavaan taiji-ryhmätuntiin. Näin ollen tapaturman katsottiin sattuneen työnteon yhteydessä ja se oli siten korvattava työtapaturma.

Viimeisessä ratkaisussa A oli liikkunut asunnossaan ja vei työhön liittyvää aineistoa yläkerrasta alakertaan työpaikalle vientiä varten.⁴⁹ Liikkumisen pääasiallisena syynä pidettiin A:n työtehtävien hoitamista, jolloin tapaturmaa pidettiin korvattavana. Ratkaisua voidaan kritisoida. Asiassa ei nähdäkseni esitetty perusteluja sille, minkä takia aineiston kuljettaminen olisi ollut A:n varsinainen työtehtävä. Se ei myöskään ole välittömästi palvellut etätyön tekemistä eikä ole ollut sille edellytys. Vaikuttaakin siltä, että kyseessä oli lähinnä lähityöpäivään valmistautuminen eikä niinkään etätyön työtehtävien suorittaminen.

Näistä ratkaisuista voidaan havaita kaksi tyyppitapausta etätyössä sattuneista tapaturmista, joissa korvattavuudesta on noussut esiin tulkinnanvaraisuutta. Ensimmäinen näistä on tilanne, jossa työntekijä liikkuu asunnossaan tai sen läheisyydessä etätyöpäivän aikana. Toinen tilanne on se, että työntekijä tekee työtä ja samalla jotain oheistoimintaa.

Useimmat käsitellyt tapaukset koskivat tilanteita, joissa työntekijä liikkui syystä tai toisesta. Onkin todettavissa selkeä tulkintasuositus, joka liittyy näihin tilanteisiin. Kun liikkumisen pääasiallisena syynä on ollut työntekijän työteh-

48. VakO, dnro 21333/03.04.04.02.02/2021.

49. VakO, dnro 20871/03.04.04.02.02/2021.

tävä – jos hän hakee⁵⁰ tai muuten kuljettaa⁵¹ tavaraita, joita hän tarvitsee työtehtäviensä suorittamisessa – on liikkumisen yhteydessä sattunut tapaturma ollut vakuutusosoikeuden oikeuskäytännössä korvaussuojan piirissä. Ratkaisevaa merkitystä ei vaikuttaisi olevan sillä, tapahtuuko liikkuminen työajalla tai vain sen takia, että työntekijä veisi tavaroita vasta seuraavana päivänä mukanaan työpaikalle.⁵²

Sen sijaan, kun haettava esine ei liity työntekijän työtehtäviin ja se palvelee työn tekemistä vain välillisesti, ei korvaussuoja ole ollut voimassa. Tätä voidaan havainnollistaa esimerkiksi siten, että ilman työpuhelinta työntekijä ei pysty soittamaan tai vastaanottamaan työhönsä liittyviä puheluita, joten työpuhelimen ja sen laturinkin hakeminen on nähdäkseni korvaussuojan piirissä. Jos työntekijä hakee ruokaa keittiöstä, jotta hän jaksaa jatkaa työpäivää, on yhteys työhön vain välillinen. Työtehtävien suorittaminen ei edellytä syömistä, vaikka ruokailu onkin toki välttämätöntä työpäivän aikana.

Korvaussuojan laajuuden kannalta on olennaista pohtia, onko sillä merkitystä, kuinka kaukaa työntekijä työvälineitä hakee. Vakuutusosoikeuden päätösten perusteella eri kerrosten välillä tapahtuva liikkuminen on korvaussuojan piirissä⁵³, kuten on myös se, jos työntekijä hakee ulkona parkissa olevasta autosta työhön liittyvää aineistoa. Näissä tapauksissa matkaa ei voitane kuvailla ainakaan

50. Näin esimerkiksi Tamlan päätöksessä 207/2021. A etäopetusta suunnitellessaan valmisti opetuksen liittyvää kangaskulhoa. Tapaturma sattui, kun hän haki 1,5 metrin päästä kangaskulhon sisään sovitettavia kulhoja ja hänen suussaan ollut lusikka osui hampaaseen. A oli tekemässä valmistusohjetta, minkä vuoksi hän joutui kääntämään kangaskulhoa nurin päin ja takaisin oikein päin, mihin lusikka tarvittiin. Vastaavasti Tamlan päätöksessä 3514/2020, jossa A oli noussut etätyössä kannettavan työtietokoneen äärestä hakemaan muistiinpanoja parin metrin päästä ja palatessaan työpisteelle tapaturma sattui. Tamla katsoi työssä tarvittavien muistiinpanojen hakemisen parin metrin päästä olevan työn tekemistä, joka kuului korvaussuojan piiriin. Vrt. Tamlan päätös 3698/2020, jossa tapaturmaa ei pidetty korvattavana, kun A haki Teams-kokousta varten muistiinpanoja toisesta huoneesta ja kaatui matkalla. Päätöstä perusteltiin sillä, ettei työvälineiden/-tarvikkeiden noutaminen työpisteelle ole korvaussuojan piirissä, vaikka muistiinpanot liittyivätkin A:n työtehtäviin. Päätöksen perusteluissa ei ole otettu kantaa esimerkiksi kuljettuun matkaan tai siihen, etteivät muistiinpanot olisi olleet tarpeen Teams-kokousta varten. Päätöstä onkin varsin helppo kritisoida, koska se ei vaikuta olevan linjassa Tamlan omien ratkaisujen kanssa. Päätös oli äänestysratkaisu 3–3, jossa puheenjohtajan ääni ratkaisi.

51. Esimerkiksi voidaan mainita Tamlan päätökset 2568/2022 ja 2571/2022, joissa A oli tehnyt kirjallisia töitä maanantaina ja niiden välissä vienyt autoon lasten puheterapioita varten terapiamateriaaleja, joita hän olisi tarvinnut tiistaina koululla. Materiaalia viedessään hän kaatui rappukäytävässä ja loukkasi itseään. Tapaturman katsottiin sattuneen työnteon yhteydessä ja se korvattiin.

52. Voidaankin todeta olevan ristiriitaista, että ennen työmatkaa tapahtuva tavaroiden noutaminen ja kuljettaminen eivät kuulu korvaussuojan piiriin mutta etätyössä tavaroiden kuljettaminen asunnossa seuraavaa lähityöpäivää varten vaikuttaisi olevan korvattavaa.

53. Tamlan oikeuskäytännöstä on mainittavissa päätös 3852/2022. A haki kesken etätyöpäivän yläkerrasta taskulaskinta ja viivaimia etäoppituntia varten ja kaatui portaissa. Tapaturmaa pidettiin korvattavana.

lyhyeksi, muutaman askeleen ottamiseksi. Päätösten perusteluissa ei ole juuri kiinnitetty huomiota kuljetun matkan pituuteen. On kuitenkin todennäköistä, että mitä pidemmän matkan työntekijä kulkee, sitä suuremmaksi tapaturmariski muodostuu.

Aiemmin käsitellyllä lainsäätäjän tarkoituksella voitaisiin perustella sitä, että korvausharkinnassa merkitystä tulisi antaa myös sille, kuinka pitkä matka kuljetaan.⁵⁴ Korvaussuojaa etätyössä oli nimenomaan rajattu sen vuoksi, ettei työnantajalla ole mahdollisuutta vaikuttaa työntekijän työympäristöön lähi-työpaikan ulkopuolella. Työnantaja ei siis voi omalla toiminnallaan pienentää tapaturmariskiä, joten sinänsä olisi ymmärrettävää, jos korvaussuoja riippuisi siitä, kuinka pitkän matkan työntekijä etätyössä kulkee noutaakseen työvälineitä. Tämä voisi kannustaa työntekijöitä järjestelemään työolonsa etätyössä siten, että tapaturmien riski pienenesi.

Oikeuskäytännön perusteella kuljetun matkan pituudelle ei kuitenkaan ole annettu merkitystä eikä sitä ole edes päätösten perusteluissa käytännössä pohdittu. Näin ollen vaikuttaa siltä, ettei kuljetun matkan etäisyydelle voida antaa juuri merkitystä. Täten työntekijältä ei edellytetä kaikkien työssä tarvittavien välineiden säilyttämistä työpisteellä. Toki tilanne on todennäköisesti toinen, jos työntekijä lähtee hakemaan työkonettaan satojen metrien päästä ja tällä matkalla sattuu tapaturma. Kun huomioidaan lainsäätäjän tarkoittaneen korvaussuojan olevan suppeampi etätyössä, pitäisin perusteltuna katsoa, ettei matka, jonka työntekijä liikkuu kuljettaakseen työhön liittyviä tavaroita, voi olla merkittävä, jotta korvaussuoja olisi edelleen voimassa. Se, mitä matkaa voidaan kuvata merkittäväksi, jää kuitenkin tulkinnanvaraiseksi. Itse näkisin, että työntekijän oma koti, jossa hän tekee etätyötä, kuuluu korvattavuuden piiriin, kuten myös mahdollinen autotalli ja mahdolliset muut tilat, jotka sijaitsevat työntekijän kiinteistöllä. Myös matkaa läheiselle kadunvarrelle parkkeeratulle autolle voitaneen vielä pitää korvaussuojan piirissä olevana.

Lain esitöiden tai oikeuskäytännön perusteella merkitystä korvausharkinnassa ei anneta sille, miksi jokin esine tai tavara on eri paikassa kuin työntekijän nimenomaisella työpisteellä. Päinvastoin vakuutus oikeuden päätösten perusteella vaikuttaa siltä, ettei korvaussuojan laajuutta arvioitaessa ole väliä sillä, onko työntekijä unohtanut haettavan työvälineen autoonsa tai säilyttääkö hän tarkoituksella tavaraa toisella puolella asuntoa.

Toinen oikeuskäytännön perusteella hahmoteltava tyyppitapaus on varsinaisen työnteon yhteydessä tapahtuvassa oheistoiminnassa sattuva tapaturma.

54. Sinänsä kysymykseen ei ole oikeuskirjallisuudessa juuri otettu kantaa. Ks. kuitenkin Mänttari – Nyysölä 2016, s. 94, jossa on todettu, että työhön liittyvän aineiston toisesta huoneesta hakemisen yhteydessä tapahtuva tapaturma on laissa tarkoitettu työtapaturma. Kirjoittajat eivät teoksessaan ole ottaneet kantaa siihen etäisyyteen, joka aineiston hakemiseksi kuljetaan, mutta käyttämänsä esimerkin perusteella kirjoittajat ovat pitäneet korvattavana suhteellisen lyhyttä matkaa.

Oheistoiminnassa voi olla kyse kahvin juomisesta, ruoan syömisestä, henkilökohtaisen puhelimen selaamisesta tai liikkumisesta samalla, kun puhutaan työpuhelua tai selataan työsähköposteja. Jos tapaturma johtuu tällaisesta oheistekemisestä, ei se ole korvaussuojan piirissä.⁵⁵ Eli kun työntekijä iskee hampaansa kahvimukiin, ei hampaan lohkeaminen ole korvattavaa, koska se on johtunut oheistekemisestä. Samoin tilanne on silloin, kun työntekijä syö työnteon yhteydessä ja pistää haarukalla kieleensä, saa sähköiskun henkilökohtaisesta puhelimestaan sitä selatessaan tai kun työntekijä kaatuu kävellessään samalla, kun puhuu työpuhelua⁵⁶.

Etätyön yleistyessä ovat erilaiset kävelypalaverit yleistyneet. Jos työnantaja on määrännyt palaverin pidettäväksi kävelypalaverina, on tällöin kävelyn yhteydessä sattunut tapaturma työtaturmana korvattava. Näin ei tilanne ole silloin, kun työnantaja on vain suositellut liikunnan harrastamista työnteon yhteydessä ja työntekijä itsenäisesti päättää osallistua palaveriin ja kävellä samalla.⁵⁷

Korvaussuojan laajuuden kannalta merkitystä ei ole sillä, kuinka yleistä oheistoimintaa, jota tehdessä tapaturma sattuu, on tai onko työnantaja antanut luvan kyseiseen toimintaan tai jopa kannustanut siihen. Myöskään valtakunnalliset tai alueelliset suositukset eivät laajenna TyTAL:n tarjoamaa korvaussuojaa. Jos työnantaja määrää työntekijän tekemään jotain, kuuluu tällöin kyseinen toimi työntekijän työtehtäviin, jolloin korvaussuoja on voimassa.

4. Laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta (1012/2022)

Valtion runsaasta 70 000 työntekijästä noin 60 % on sellaisissa tehtävissä, joista ainakin osan voi hoitaa etätyönä, ja kyselyjen mukaan vuonna 2026 noin puolet

55. Esimerkkinä voidaan mainita Tamlan päätös 2593/2020, jossa A oli nostamassa koiran lattialle jättämää muovirasiaa, joka sisälsi kyniä. A:n nostaessa rasiaa koira puri häntä. Tapauksessa muovirasian hakeminen oli oheistoimintaa, joka ei kuulunut A:n työtehtäviin, vaikka sinänsä rasia voisi sisältää kyniä, joita työnteossa käytettiin. Tapaturma ei ollut korvaussuojan piirissä.

56. Näin mm. Tamlan päätöksessä 967/2022. Tapaturma ei ollut korvattava, kun A käveli samalla, kun hän puhui työpuhelua. Kävelyn syynä oli puhelun huono yhteys, jota parantaakseen A kulki toiseen paikkaan. Tämän syyn ei katsottu johtuvan A:n työtehtävistä, joten korvaus evättiin. Vastaavasti kun A luki työhön liittyvää tekstiviestiä ja liukastui kulkiessaan, ei tapaturma ollut korvattava. Ks. Tamla 1410/2021.

57. Näin mm. Tamlan päätöksessä 2857/2022, jossa A kaatui ulkona kävelypalaverin aikana. Tapauksessa työnantaja oli ainoastaan suositellut A:lle kävelyä esimerkiksi Teams-palaverien aikana. A:lla oli myös esimiehen lupa osallistua palaveriin kävelyn ohessa. Tapaturmaa ei pidetty korvattavana.

virkamiesten työajasta tullaan käyttämään etätyössä.⁵⁸ Kun etätyön määrä valtiolla on kasvanut ja jatkaa kasvamistaan, on lainsäätäjät kohdistanut huomiota valtion työntekijöiden työtapaturmavakuutuksen korvaussuojan laajuuteen.

Valtio ei vakuuta omaa henkilöstöään, vaan TyTAL 207 §:n nojalla korvauksen valtion työssä aiheutuneesta työtapaturmasta tai ammattitaudista maksaa Valtiokonttori. Erilaisten lisävakuutusten ottaminen valtion työntekijöille ei ole mahdollista⁵⁹, joten he ovat heikommassa asemassa verrattuna niihin työntekijöihin, joiden työnantajilla on mahdollisuus ottaa lakisääteistä tapaturmasuojaa laajentavia vakuutuksia.

Lainsäätäjät ovat pitäneet lakisääteistä korvaussuojaa siinä määrin riittämättömänä, että vuoden 1.1.2023 alusta voimaan tuli laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta (1012/2022). Lain tarkoituksena on saattaa valtion henkilöstö samaan asemaan niiden työntekijöiden kanssa, joiden työnantajat ovat laajentaneet lakisääteistä korvaussuojaa vapaaehtoisilla vakuutuksilla.⁶⁰

Uuden lain myötä valtion työntekijöiden korvaussuoja etätyössä on laajempi kuin TyTAL:n tarjoama korvaussuoja. Etätyöpaikalla sattunut tapaturma korvattaisiin erillislain 5 §:n mukaan, jos tapaturma sattuu etätyöntekopaikan alueella työntekoon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa muutoin kuin työnteon yhteydessä. Etätyöpaikka on määritelty siten, että kyseessä on työn tekemiseen soveltuva sellainen muu kuin työnantajan järjestämä tila, jossa henkilön on työnantajan ohjeiden mukaan sallittua hoitaa virka- tai työtehtäviään. Täten jos työntekijä tekee etätyötä työnantajan kieltämässä tilassa, ei tapaturmaan voida kyseistä lakia soveltaa, jolloin tapaturman korvattavuus ratkeaa TyTAL:n nojalla.⁶¹

Lain 5 §:n perusteella käytännössä niin ruokailu-, vessa- kuin erilaiset virkistystauot⁶² että niihin liittyvä liikkuminen kuuluvat lain korvaussuojan piiriin. Sen sijaan työntekijän vapaa-aikaan liittyvien toimien, kuten kotitaloustöiden, kiinteistön huoltamisen, lastenhoidon tai harrastuksen, yhteydessä sattuneet tapaturmat eivät tulisi korvattavaksi. Lainsäätäjän tarkoitus on ollut saattaa kor-

58. HE 122/2022 vp, s. 3.

59. Ks. tästä HE 122/2022 vp, s. 5.

60. HE 122/2022 vp, s. 6.

61. Lain esitöissä (HE 122/2022 vp, s. 15) asiaa on lähestytty yleisellä tasolla todeten, ettei etätyöpaikka edellytä erillistä päätöstä etätyöhön soveltuvasta paikasta vaan riittävää on, että etätyöpaikka on yleisten etätyötä koskevien ohjeiden, kuten Etätyön periaatteet ja palvelussuhteen ehdot (VN/24414/2020-VM-1) -ohjeistuksen sekä työnantajan tai esihenkilön tarkemman ohjeistuksen, mukainen. Kun käytännössä huomioidaan aikaisemmat johtopäätökset siitä, että työnantajalla on rajalliset keinot vaikuttaa työntekijän etätyöpaikkaan tai saada tietoa siitä, sekä se, ettei lain esitöissä viitattu valtiovarainministeriön ohje etätyöstä ota mitään kantaa siihen, millainen työntekijän etätyöpaikan tulee olla, on lain rajoitus sen laatuinen, että se soveltuu an harvoissa tilanteissa.

62. HE 122/2022 vp, s. 16, josta ilmenee virkistytymiseen kuuluvan lyhytaikainen virkistytymisen, kuten kävely tai työnteon lomassa tapahtuva virkistystaukoliikunta.

vaussuoja vastaamaan sitä, mikä se on työntekijällä lähityöpaikallakin, eli tältä osin korvattavuus muistuttaisi TyTAL 22 §:n korvaussuojaa.⁶³

Sinänsä laissa käytetyt sanamuodot jättävät huomattavan paljon tulkinnanvaraisuutta. Lainkohdan mukaan työtapaturlmana korvataan ”etätöntekopaikan alueella työntekoon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa muutoin kuin työntöön yhteydessä” sattunut tapaturma. Etätöntekopaikan toteaminen lienee useimmissa tapauksissa varsin riidatonta. Sen sijaan se, mitä on työntekoon tavanomaisesti liittyvä toiminta, jää tulkinnanvaraiseksi. Selvää lienee ruokailutaun pitäminen tavanomaisena toimintana. On kuitenkin syytä huomioida, ettei etätötä tehdessä ruokailutaukoa pidetä vastaavissa tiloissa kuin lähityöpaikalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työntekijällä on useimmiten mahdollisuus kotona valmistaa ruokaa, kun lähityöpaikalla työntekijä yleensä lämmittää omia eväitään tai syö työpaikkaruokalassa.

Onkin asiamukaista kysyä, onko siis ruoanvalmistaminen etätöissä korvaussuojan piirissä? Tätä kysymystä voidaan jatkaa myös kysymällä, että jos ruoanvalmistaminen on korvaussuojan piirissä, koskeeko se vain tilannetta, jossa ruokaa tehdään työntekijän omaa ruokataukoa varten? Eli jos työntekijä valmistaa kerralla koko perheelle ruokaa, mutta hän itse syö vain osan ruoasta lounastauolaan, onko valmistus silti korvaussuojan piirissä?

Esitöiden perusteella korvaussuoja koskee itselle valmistettavaa ruokaa ja juomaa.⁶⁴ Rajanveto on kuitenkin todennäköisesti erittäin hankalaa, koska varsinakin talouksissa, joissa asuu useampi henkilö, ei ruokaa kaiketi useinkaan valmisteta vain itselle vaan samalla kertaa sitä valmistetaan koko taloudelle. Olisikin helppo keksiä useita vastaavia esimerkkejä tilanteista, jotka voivat olla tavanomaisia kotona mutta jotka eivät ole tavanomaisia lähityöpaikalla. Käytännössä lain esitöissä olevaa mainintaa siitä, että korvaussuoja on etätöissä 5 §:n perusteella vastaava kuin lähityöpaikalla, ei voitane tulkita täysin kirjaimellisesti, koska tavanomainen toiminta lähityöpaikalla ja tavanomainen toiminta etätöpaikalla poikkeavat toisistaan huomattavasti.

Lain 6 §:n mukaan tapaturmasta on kyse työntekopaikan alueen ulkopuolella, kun se sattuu seuraaviin olosuhteisiin tavanomaisesti liittyvän toiminnan aikana:

- 1) asunnon tai työpaikan sekä etätöpaikan välisellä matkalla tai etätöpaikkojen välisellä työntekemisen kannalta välttämättömällä matkalla
- 2) etätöpaikan läheisyydessä tavanomaisen ruokailu- tai virkistystauon aikana ja välittömästi siihen liittyvällä matkalla
- 3) lasten päivähoidon järjestämisen vuoksi tehdyllä tavanomaisella matkalla asunolta tai etätöpaikalta hoitopaikkaan tai takaisin sekä vähäinen poikkeaminen ly-

63. HE 122/2022 vp, s. 16.

64. HE 122/2022 vp, s. 16.

himmältä matkareitiltä päivittäistavara kaupassa käynnin tai muun siihen rinnastettavan syyn vuoksi.

Kyseinen lainkohta vastaa pääosin TyTAL 23 §:n mukaista korvaussuojaa. Tällöin korvausharkinnassa tulee hakea soveltuvilta osin analogiaa 23 §:n korvauskäytännöstä.⁶⁵

5. Lopuksi

Olen tässä kirjoituksessani pyrkinyt paljolti oikeuskäytännön sekä lain esitöiden perusteella määrittelemään sitä, milloin etätyössä sattunut tapaturma tulee lakisääteisen työtapaturmavakuutuksen perusteella korvattavaksi. Olennaiseksi kysymykseksi korvausharkinnassa vaikuttaa muodostuneen se, mistä tapaturman sattuminen johtui. Niin kauan kun tapaturman sattumisen syyllä on pääasiallinen ja olennainen syy-yhteys työhön, on korvaussuoja voimassa. Vakuutusosoikeuden sanoin: etätyössä sattuneen tapaturman korvaamista tulee tulkita suppeasti siten, että ainoastaan välittömästi työtehtävää suorittaessa sattunut tapaturma kuuluu korvattavuuden piiriin. Aina vakuutusosoikeus ei kuitenkaan ole ollut täysin johdonmukainen linjauksissaan, ja erilaiset työvälineiden kuljettamiset sekä etätyöyhteyden valmistelut voivatkin kuulua korvaussuojan piiriin.

Korvaussuojan piiriin kuuluvat myös monet toimet, joiden suorittamista voidaan kuvailla riskialttiiksi. Kun huomioidaan lainsäätäjän rajoittaneen etätyössä tapahtuvien tapaturmien korvaamista nähdäkseni juuri tiettyihin toimintoihin liittyvän kohonneen tapaturmariskin vuoksi, ei vallitseva korvauslinja välttämättä vastaa sitä, mikä nähdäkseni oli lainsäätäjän tarkoitus. Toisaalta tämä osoittaa TyTAL 25 §:n olevan hyvin tulkinnanvarainen eivätkä lain esitöt pitkälti onnistu hälventämään niitä kysymyksiä, joita käytännön korvaustoiminnassa nousee esille. Tämä tulkinnanvaraisuus varmasti osaltaan selittää sitä, minkä takia useat työnantajat ovat turvautuneet erilaisiin vapaaehtosiin korvaussuojaa laajentaviin vakuutuksiin, sekä sitä, miksi lainsäätäjä on päättänyt laajentaa valtion työntekijöiden korvaussuojaa säätämällä erillislain.

Työtapaturmavakuutuksen perusajatuksena on korvata työntekijöille menetykset, jotka liittyvät työssä sattuneeseen tapaturmaan.⁶⁶ Lakisääteisen korvaussuojan yhtenä tarkoituksena voitaneen pitää sitä, että se tarjoaa jokaiselle

65. Tältä osin kannattaa tutustua Tamlan 10.10.2022 hallintovaliokunnalle antamaan lausuntoon, joka koskee hallituksen esitystä 122/2022 vp, jossa on kritisoitu uuden lain 6 §:n olevan monilta osin hyvin tulkinnanvarainen.

66. Pertti Arajärvi, Johdatus sosiaalioikeuteen. Talentum 2011, s. 449.

työntekijälle vähimmäissuojan tapaturmien varalta. TyTAL toteuttaa siten työntekijöiden välistä yhdenvertaisuutta. Nykyisin se ei kuitenkaan toteudu kaikkien työntekijöiden tapauksessa. Lailla on säädetty valtion työntekijöiden lakisääteinen työtapaturmien korvaussuoja laajemmaksi kuin TyTAL:n vähimmäistaso. Vaikka yksityiset työnantajat voivat ottaa korvaussuojaa laajentavia vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia, kaikki eivät sitä ole tehneet eivätkä koskaan tule niin tekemään. Onkin arvioitu työnantajan ottaman työtapaturma- ja ammattitautivakuutukseen liitetyn vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen olevan vain noin viidesosalla työntekijöistä.⁶⁷

Tällä hetkellä lainsäätäjä on tietoisesti asettanut yhden työntekijäryhmän lakisääteisen työtapaturmaturvan osalta huomattavasti parempaan asemaan verrattuna niihin työntekijöihin, joille työnantaja ei ole tarjonnut laajempaa tapaturmavakuutusta. Lainsäätäjän toimintaa voidaankin pitää ongelmallisena työntekijöiden yhdenvertaisuutta ajatellen.⁶⁸ Lakisääteinen korvaussuoja työtapaturmissa onkin vuoden 2023 alusta lähtien riippuvainen työntekijän työnantajasta.

Jos valtion työntekijöiden tapaturmasuojaa halutaan laajentaa vastaamaan niiden työntekijöiden korvaussuojaa, joille työnantaja on ottanut laajempia vakuutuksia, olisi ollut työntekijöiden yhdenvertaisuutta kunnioittavampaa muuttaa valtioneuvoston päätöstä tai antaa kokonaan uusi. Se olisi poistanut sen esteen, ettei valtion viranomainen voi tehdä henkilövakuutus sopimusta, jonka nykyisin voimassa oleva valtioneuvoston päätös nimenomaisesti estää.⁶⁹ Tätä vaihtoehtoa ei lainsäädäntöprosessissa kuitenkaan pohdittu, vaan erillislain säätämiseen päädyttiin punnitsematta eri vaihtoehtoja. Voisikin olla perusteltua, että lainsäätäjä tarkastelee tulevaisuudessa tasapuolisesti kaikkien työntekijöiden lakisääteistä korvaussuojaa etätöyssä sattuvien tapaturmien varalta ja saattaa työntekijät yhdenvertaiseen asemaan keskenään.

67. HE 122/2022 vp, s. 5.

68. Esimerkiksi Tapaturmavakuutuskeskus, Suomen Yrittäjät, Elinkeinoelämän keskusliitto sekä Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT pitivät omassa lausunnoissaan lainmuutosta ongelmallisena sen takia, että etätöitä tekeville työntekijöillä olisi lainmuutoksen myötä erisisältöinen lakisääteinen turva riippuen siitä, millä työnantajasektorilla he työskentelevät. Ks. tästä HE 122/2022 vp, s. 12–13. Ks. lisäksi Tamlan 10.10.2022 hallintovaliokunnalle antama lausunto, joka koskee suunniteltua lain säätämistä ja joka kritisoi vahvasti kyseisen sääntelyn olevan poikkeuksellinen tapa säännellä vain yhden palkansaajaryhmän työtapaturmaturvaa muista poiketen. Lausunnossa tuodaan ilmi yksityisellä sektorilla olevan vain vähäisellä osalla palkansaajia työnantajan järjestämä vapaaehtoinen vapaa-ajan turva. Kuntasektorilla sen sijaan vastaavanlaisia vapaa-ajan vakuutuksia ei lausunnon mukaan ole tietävästi ollenkaan. Ratkaisua pidetäänkin lausunnossa periaatteellisesti palkansaajien yhdenvertaisuuden näkökulmasta varsin erikoisena. Tamla katsoi lausunnossaan, että työtapaturma- ja ammattitautilakia tulisi ennemmin uudistaa kaikille kuin säätää erillinen laki, joka koskee vain yhtä työntekijäryhmää.

69. Ks. tästä HE 122/2022 vp, s. 5 ja valtioneuvoston päätös valtion talousarvion soveltamismääräyksistä (TM 9509), 6 luvun 6 kohta.